

4. Пістракевич О.В. Інституційна система Європейського Союзу: становлення та розвиток в умовах розширення : дис. ...канд. з держ. управління : спец. 25.00.01 – теорія та історія державного управління. / О. В. Пістракевич – К., 2015. – 202 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nung.edu.ua/files/attachments/pistrakevych_dis.pdf, вільний. – Назва з екрана.
5. Сірант М.М. Поліцейське співробітництво України і Європейського Союзу – правовий аспект / М. М. Сірант // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2016. – № 850. – С. 353-360.
6. Сорочик Ю.Ю. Європол: новітні тенденції у протидії організованій злочинності // Ю. Ю. Сорочик // Південноукраїнський правничий часопис – 2009. – № 1. – С. 162-164.
7. Столярський О.В. Діяльність Європолу та Євроюсту у протидії транснаціональній організованій злочинності / О. В. Столярський // Розбудова демократичного суспільства після Нюрнберзького трибуналу : матеріали Міжнар. конф. (Одеса, 22–23 жовт. 2010 р.). – Одеса, 2010. – С. 150–158.
8. Чередник Д.В. Еволюція міжнародно-правового статусу Європейського поліцейського відомства / Д. В. Чередник // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Дрьомін (заст. голов. ред.), Ю. П. Алєнін [та ін.] ; МОНмолодьспорт України, НУ «ОЮА». – Одеса : Юрид. л-ра, 2012. – Вип. 68. С. 159-165.

Ключові слова: Європол, транснаціональна злочинність, транскордонна злочинність, контроль організованої злочинності, регламент, агенція Європейського Союзу.

Ключевые слова: Европол, транснациональная преступность, трансграничная преступность, контроль организованной преступности, регламент, агенство Европейского Союза.

Key words: EUROPOL, transnational crime, transnational organized crime, control of organized crime, regulation, an agency of the European Union.

ХАРИТОНОВ РОМАН ФЕЛКСОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук

СПІВВІДНОШЕННЯ ГАЛУЗЕВОЇ ЮРИДИЧНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ З ПОРІВНЯЛЬНИМ ДЕРЖАВОЗНАВСТВОМ

Основна межа пролягає між правом і державою. Однією з найважливіших умов дії правових норм різноманітних галузей права є захист авторитетом і державною силою встановлених або прийнятих державною владою правил поведінки, тобто можливість застосування державного примусу у разі невиконання або неналежного виконання норм різних галузей права. Цілком очевидно, що добровільне дотриманням

норм права має місце частіше, ніж застосування державного примусу. Таке добровільне виконання багато в чому є добровільним саме тому, що за ним стоїть сила держави.

Є й багато інших сторін взаємозв'язку порівняльного державознавства і галузевої юридичної компаративістики. По-перше, це порівняно однорідні причини і паралельні шляхи виникнення даних щодо самостійних наукових дисциплін. По-друге, подібна роль у науковому пізнанні державно-правової реальності. По-третє, спільний методологічний інструментарій, де основним методом виступає порівняльний метод. По-четверте, спільне коріння – теорія держави і права.

Основними напрямками констеляції галузевої юридичної компаративістики та порівняльного державознавства є:

взаємне збагачення предметного поля. Не можна підходити до вивчення питань права тільки з позиції держави і навпаки. При такому підході можна отримати досить цікаві висновки. Зокрема, В. Чиркін зазначає: «держава, як і право, може бути тільки «доброю», а якщо вона не відповідає загальнолюдським цінностям, то це деспотія або щось ще гірше, але не держава. Не можна змішувати загальнотеоретичні поняття держави як загальнолюдської цінності, що поступово визріли у суспільстві на певному етапі його розвитку і зробили свій внесок у прогрес людства, і конкретний аналіз тієї чи іншої держави, підходячи до нього з мірками загальнолюдських цінностей. Тому на теперішній час у російській науці відбувається процес поділу державознавства і правознавства і як об'єктів наукових досліджень, і як навчальних дисциплін» [4, с. 32];

взаємне збагачення їх теоретико-методологічного інструментарію. Методологічною особливістю галузевої юридичної компаративістики та порівняльного державознавства є екстраполяція наукового знання, суть якого зводиться до запозичення методологічного інструментарію з інших наукових напрямків. Подальший розвиток методологічної бази є можливим у двох напрямках, «одним з яких ймовірно є процес зрощення або, швидше, вrostання один в одного різних методологічних підходів . Це вимагає колосальної роботи над понятійним апаратом, створення метанаукової термінології, єдиної теорії. Другий варіант розвитку – подальша диверсифікація поки єдиної компаративістики на окремі напрямки, однією з підстав якої може стати методологія» [1, с. 37];

взаємопов'язаність їх об'єктів – держави і права. Так, «по-перше, необхідно виходити із зазначеної характеристики держави і права як явищ, що мають у своїй суті соціальний і політичний характер, що виник на певному щаблі розвитку і розвивається приблизно паралельно По-друге, не тільки право має потребу в державі, але й держава не може діяти без використання правових засобів і не повинна діяти, порушуючи правове поле, хоча і його органи можуть вдатися до нерегульованих норм, тобто різних організаційних, але не антиправових засобів. Третя велика загальна проблема пов'язана з тим, що і право, і держава – загальнолюдські цінності. По-четверте, це питання про цілі

держави і права у суспільстві, їх призначення. Однією з найбільш загальних цілей є мабуть, встановлення і підтримання порядку (перш за все соціального) у суспільстві. Право і держава виконують регулятивну роль у суспільстві. Вони не тільки встановлюють, охороняють, підтримують існуючий порядок, легалізуючи позитивні природні процеси і відскакуючи негативні, але й здійснюють найважливішу регулятивну роль, яка у кінцевому рахунку спирається на силу держави. Нарешті, в обох галузях знання можуть застосовуватися і загальні, і спеціальні, характерні тільки для однієї з них, методи дослідження» [3, с. 489].

Поза будь-яким сумнівом, взаємодія галузевих порівняльно-правових дисциплін та порівняльного державознавства сприяє узагальненню цікавого теоретичного і практичного матеріалу, який є основою для розуміння природи держави і права, ролі законодавства а у соціонормативному регулюванні поведінки. Так, наприклад, «аналіз законодавчого закріплення і практичного застосування кримінальної політики і кримінальної репресії дозволяє більш точно (безумовно, поряд з іншими ознаками) визначити форму правління і політичний режим тієї чи іншої держави. Іноді лише досить «заглянути» у кримінальний кодекс і, не читаючи конституцію конкретної країни, з'ясувати, чи є вона монархією чи республікою чи належить до країн капіталістичної або соціалістичної демократії» [2, с. 7].

Обмеження у застосуванні правових і організаційних засобів, порівнянні переваги тих та інших у певних ситуаціях, їхні переваги й недоліки могли би стати ареною спільних досліджень державознавців компаративістів і правознавців-компаративістів.

Як зазначає В. Чиркін: «їх взаємозв'язок не має такого характеру, який дозволив би злити воедино ці дві галузі знань, відмінності не доходять до ступеня антагоністичних протиріч, розвиваючих їх. Отже, при вирішенні цього питання у цих конкретних умовах, на даному етапі розвитку, можна мабуть, керуватися принципом практичної доцільності» [4, с. 34].

У порівняльному державознавстві найбільший інтерес для юриста являє собою порівняльний аналіз механізму держави. Нарешті, освіту сучасного юриста важко уявити без розгляду державно-правової глобалістики, тобто діяльність держави в умовах глобалізації.

Список використаної літератури:

1. Ансель М. Методологические проблемы сравнительного права / М. Ансель // Очерки сравнительного права : сборник / отв. ред. В. А. Туманов. – М. : Прогресс, 1981. – С. 37.
2. Малиновский А. А. Сравнительное правведение в сфере уголовного права / А. А. Малиновский. – М. : Междунар. отнош., 2002. – 376 с.
3. Тихомиров О. Д. Порівняльне державознавство: деякі дискусійні питання / О. Д. Тихомиров // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали XII регіональної наук.-практ. конф. (м. Львів, 9–10 лютого 2006 р.) – Львів : Юридичний ф-т Львівськ. націонал. ун-ту ім. Івана Франка, 2006. – С. 489.

4. Чиркин В. Е. Сравнительное правоведение и сравнительное государственное право: взаимосвязи, общее, особенное / В. Е. Чиркин // Ежегодник сравнительного правоведения. 2001 год. – М.: Норма, 2002. – С. 32–34.

Ключові слова: юридична компаративістика, порівняльне державознавство, державно-правова глобалістика;

Ключевые слова: юридическая компаративистика, сравнительное государственное право, государственно-правовая глобалістика;

Key words: legal comparative studies, comparative state studies, state-legal globalization.

ЮРЧИШИН НАТАЛІЯ ГЕННАДІЇВНА

Івано-Франківський юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Поняття прав людини у праві Європейського Союзу є актуальним та дискусійним. З'ясування змісту та юридичної природи даного поняття ускладнюється його багатоаспектністю, інтерпретацією в суспільно-політичних процесах країн Європи, у європейському законодавстві та поліваріантністю понять, наявних у наукових дослідженнях, де воно набуває різних змістовних значень.

Окрім усталеного поняття «права людини» у міжнародних та європейських документах, які стосуються даних питань, у національному законодавстві держав-членів ЄС та в юридичній літературі використовуються водночас й такі терміни, як «основні права людини», «основні (фундаментальні) права людини», «основоположні права людини», «суб'єктивні права» тощо [1, с. 227].

В такому випадку, розкрити сутність прав людини у праві Європейського Союзу – означає виявити те головне, визначальне, що зумовлює їх об'єктивну потребу в суспільстві, з'ясувати, чому людина й суспільство неможуть існувати й розвиватися без їх закріплення та проголошення, а також визначити взаємовідносини держави і громадянина через формування ефективних національних та міжнародних механізмів захисту прав і свобод людини.

Закріплення основних прав людини і громадянина є правовим обов'язком сучасних європейських держав, який реалізується за допомогою системи принципів, інститутів, механізмів та процедурно-правових правил, що прямо або опосередковано передбачені для даних цілей. У процесі глобалізації держави, відстоюючи власні інтереси, водночас вдаються до самообмеження окремих суверенних прав і передачі їх реалізації наднаціональним структурам, які допомагають їм у здійсненні традиційних функцій держави, а саме функції захисту